
"Life and Story"

Birgit Johnsen og Hanne Nielsen

29. okt. – 12. dec. 2004

Life and story [Læs mere](#)

Kunstnerduoen Birgit Johnsen og Hanne Nielsen har i ti år arbejdet sammen om videoproduktioner. De tilhører den del af den aktuelle internationale kunstscene, der beskæftiger sig med at indkredse "virkeligheden", eller vores forhold til virkeligheden.

Gennem den årrække Johnsen og Nielsen har arbejdet med videomediet, har de lært at udvikle og udnytte deres muligheder til træffende udsagn om en verden oplevet og forstået gennem (tv)skærme og teknologi i det hele taget. Hvordan ændres vores opfattelse af adfærdsmønstre og historieforståelse af disse skærme og hvordan fortæller vi vores egne historier under deres indflydelse.

Birgit Johnsen og Hanne Nielsen er blevet tildelt en lang række legater og modtog i juni i år, ved en reception på Aros, den nyindstiftede Systematics Kunstnerpris.

Lektor og kunsthistoriker Ulla Angkjær Jørgensen

Børges bilværksted [Læs mere](#)

Chicken con Carlo [Læs mere](#)

Konen og pandekagerne [Læs mere](#)

Territorielle udsagn [Læs mere](#)

Anne Marie Dinesen, adjunkt, Institut for Informations- og
Medievidenskab, Århus Universitet, om udstillingen:

Life and Story

af Birgit Johnsen & Hanne Nielsen

Læs om:

[Konen og pandekagerne](#)

[Life and Story](#)

[Territorielle udsagn](#)

[Børges bilværksted](#)

[Chicken con Carlo](#)

Udstillingen "Life and Story" består af fem selvstændige

videoer og montager, der kan betragtes hver for sig, men som alligevel er komponeret således, at der består et samspil mellem dem; et samspil, der kommenterer udstillingens idé: at fortælle livet. Hverdagslivet med dets gentagelser, men også og specielt, hvordan vi kommunikerer, når vi fortæller. Og ikke mindst hvordan vi gennem kommunikation og fortælling reproducerer de sociale systemer, vi indgår i.

En udstilling om "de små fortællinger" i modsætning til "de store fortællinger".

Inden for kommunikationsteori arbejder man med to begreber, 'redundans' og 'entropi'. Redundans omfatter det genkendelige, det forudsigelige, gentagelserne, og entropi omfatter det uforudsigelige, det specielle, det svært aflæselige.

Udstillingen udspiller sig mellem disse to poler. Dens tematik består i det redundante, alt det, vi alle sammen oplever i vores hverdagsliv og daglige kommunikationer, men dens fremstilling – kamera – skaber entropi. Hvordan skal man forstå de enkelte video'er?

Den udspiller sig i et formsprog som ligger tæt op af dokumentation og samtidig er der eksperimenteret med kamera og teknik, således at man alligevel tvinges til at tænke, til at fortolke, til at finde en vinkel, der ikke kun er kameraets vinkel, men også ens egen.

Konen og pandekagerne

Den første opstilling, man møder, når man træder ind i udstillingslokalet, der henligger i dunkelhed, er en stor projektion på en væg af en kvinde, der fortæller om en konflikt i familien. Ved siden af i samme størrelse ser man en professionel kok i gang med at bage pandekager. Han kaster dem op i luften og fanger dem igen med stor virtuositet. Kameraet følger pandekagens himmelfærd så direkte at man næsten bliver svimmel af at se på det.

Når man har hørt kvindens fortælling, kan man ikke lade være med at associere: pandekagens flugt over plankeværket.

Kvinden sidder på en stol og taler til kameraet, forholder

sig til kameraet, der bevæger sig op og ned, som om det var en veninde, der satte sig på gulvet foran hende, ind i mellem rejser sig.

Det er den sædvanlige historie. Leif har inviteret naboerne på pandekager, og går i panik da tiden for sammenkomsten nærmer sig, fordi han selv skal lave pandekagerne. Ungerne hjælper dog, men tager til stranden mens dejen hviler i køleskabet.

"Og ved du så hvad, så bliver han altså sur, gør han, fordi ungerne ikke kommer hjem i god tid og jeg skal ud og løbe, og jeg kan godt sige dig Susanne, så synes jeg altså grænsen er nået, det er den altså, men det var ikke mit projekt, hvorfor skal jeg så lave pandekagerne, det er ham, der har inviteret naboerne, og så tror de, at mor hun skal nok gå ind og redde det, men det sir jeg dig altså Susanne, det gør jeg ikke, og så kommer Leif og er sur ..."

Det er Gittes monolog, men en noget mere sofistikeret Gitte end Højholts. For i virkeligheden er Johnsen og Nielsens Gitte træt af at tale om pandekager, det er simpelt hen for trivielt, men så alligevel, så er der jo nabokonerne, som synes det er så synd for Leif, at han skal lave pandekager, så vi får alligevel historien. Men Gitte kan ikke selv tage den helt alvorligt, så hun laver øjne til kameraet, underforstået, det er da for meget, og imiterer de involveredes stemmer med en Anders And stemme, underforstået hvad er det for en trivielt tegneserie, vi deltager i. Griner pludselig, kan ikke tage

det alvorligt. Men det er jo alligevel hendes hverdag, hendes familie, hendes naboer. Og senere siger Leif til hende at hun er noget egoistisk for tiden, kun interesseret i sine egne ting.

Og egentlig skulle hun ud og løbe, men... og man tænker, ja, pandekagens flugt over plankeværket, men den når ikke så langt, kokken fanger den med stegepanden alligevel.

Life and Story

På den tilstødende væg ser man en projektion af ansigter, der bevæger sig i slowmotion. De er projiceret på et felt af farver i fem lodrette felter malet direkte på væggen. Gul, blå, orange, rød og grøn. Projektionerne af ansigterne er placeret i de tre midterste felter omtrent i midten, således at ansigterne projiceres i hver sin farve – blå, orange og rød – og danner firkantede felter. Ansigterne skifter i hvert felt, men det er de samme to personer med forskellige ansigtsudtryk, der går igen, således at hele opstillingen minder om en Andy Warhol reproduktion à la Marilyn Monroe eller Mao. Men det er ikke den glamourøse Monroe eller den magtfulde Mao, det er et ungt par som sludrer over aftensmaden. Foran projektionen er der anbragt tre stole med tre sæt hovedtelefoner, hvori man hører samtalen mellem de unge mennesker. Samtalen forekommer fuldstændig autentisk som om man selv var til stede ved middagsbordet. Her er det dokumentariske element samtalen, mens det visuelle viser ansigtsudtrykkene under samtalen. På lydsiden hører man klirren af bestik på tallerkener.

De venter barn og han mener, det nok er bedst, hvis barnet fødes om morgenen, eller måske om aftenen, eller bedst, måske i en weekend, så deres forældre har tid til at komme. Hun er allerede ved at forberede den lykkelige familie, hun vil smide alle hans grimme T-shirts ud. De enkelte billedsøjler har forskellige samtaler og man danner sig efterhånden et billede af de unge menneskers hverdagsliv. Den langsomme gengivelse af forskellige ansigtsudtryk farvet i blå, orange og rød, fungerer som kommentarer til samtalen; drømmeagtige sekvenser, der viser, hvad de egentlig føler og tænker, mens de fører en helt almindelig samtale. Bestikkets ind i mellem påfaldende aggressive vandring på

tallerkenene ledsager dette niveau, der viser spændingen mellem det, de siger og det, de kommunikerer frembragt af spændingen mellem den dokumentariske lydside og den visuelle teknik.

Når man går videre og ikke længere har optagelsen af samtalen, ser man kun disse ansigtsudtryk, som akvariefisk der forsøger at fortælle noget, men forgæves. De svømmer rundt som det endnu ufødte barn, der allerede eksisterer i fortællingen.

Territorielle udsagn

I et rum for sig med døren afdækket af et tykt forhæng er der opstillet to store skærme ved siden af hinanden. Seks kvinder beretter om "territorier" og grænser. Der er ikke tale om at hver kvinde beretter sin historie, men om klip mellem de enkelte personer og faser i fortællingen som man ser det i TV-programmer, hvor forskellige personer skal belyse den samme tematik. Desuden skiftes der mellem skærmene, således at den person, man egentlig forventede at se på den ene skærm, pludselig dukker op på den anden. Og ind i mellem ser man den samme person på begge skærme. Som tilskuer forsøger man at holde tråden i de enkeltes beretninger, her kan man ikke bare bevidstløst flyde ud foran skærmen, men må være en aktiv tilskuer. Denne montageteknik skaber en effekt af entropi, af noget svært aflæseligt, en udfordring.

De enkelte kvinder er blevet bedt om at fortælle den samme historie fire gange på forskellige tidspunkter. Det er umiddelbart mest tydeligt i den færøske kvindes beretning. Første dag på kunsthøjskolen bliver hun af en studiekammerat bedt om at forholde sig til hvalfangst og bloktilskud. Første gang siger hun, at hendes svar var, "Jeg tænker aldrig på hvaler", anden gang er hendes svar – ifølge hende selv – at hvaler smager godt, og endnu et svar er at hvalfangst er normalt for hende. Den færøske kvinde er tydeligt genert over for kameraet, hvilket skaber en autencitet i fortællingen. Og samtidig viser de forskellige svar også det, hun har følt over at skulle repræsentere et helt land og ikke bare sig selv. Hvad skal man sige til den slags? Næste gang siger jeg, at jeg kommer fra Bornholm, så kan vi blive enige om, at der er smukt på Bornholm.

På nogle af optagelserne sidder kvinden næsten helt stille uden at sige noget i længere tid. Lyssætningen gør, at disse billeder virker som klassiske portrætter; ikke malet med pensel, men malet med kamera. Vi får seks portrætter, hvor modellen får lov til at deltage i fortolkningen af værket.

Uden beretningen ville portrættet af den iranske pige være et skønmaleri. En smuk ung kvinde med mørkt hår og brune øjne. Hendes mor har spurgt, om hun ville flytte med til Iran, hvis der blev revolution dernede? De forskellige svar viser en refleksionsproces fyldt med tvivl. Jeg er ikke iraner, jeg er dansk, kan ikke læse og skrive iransk, kan ikke få den uddannelse, jeg vil have. Og alle dernede kan se, at jeg ikke er iraner. Det kan man også som beskuer. Hun har et levende ansigt med en meget talende mimik. En ung selvstændig kvinde med drømme og egne tanker. Men jeg kan jo ikke vælge familien fra, jeg er tvunget til at flytte med. Og senere siger hun, mit valg vil være at flytte med. Jeg vælger at flytte med. Familien er det vigtigste. Men venner er også familie og alle mine venner er her!?

Et nuanceret og gribende portræt som aldrig ville få disse dybder i det klassiske portrætmaleri.

Man kan umuligt forlade dette rum, før man har stykket de enkelte kvinders beretninger sammen og dermed skabt en sammenhæng mellem udtrykkets fragmentariske stil og indholdets aflæselige sammenhæng.

Børges bilværksted

I et rum for sig men dog åbent ud til det centrale udstillingsrum ser vi en video af Børges garage på en enkelt skærm.

Børge og fire venner er ved at sætte en Dodge fra 1935 i stand. Børge koketterer med kameraet, ja og jeg er fra 1928. Et smukt gammelt eksemplar af en bil, som de mødes om en gang om ugen. Børge og venner er opslugt af bilen, men mindre glade for at blive foreviget. Kameraet koketterer også, panorerer hen over de forsamlede træsko, der bevæger sig frem og tilbage i værkstedet. Børge siger til kameraet "Nu ska du æ ta' flere træsko". På samme måde som i "Konen og

pandekagerne" får man en tydelig fornemmelse af dialogen mellem personer og kamera, der er en person bag kameraet, her er der dialog. Og mens man sidder og betragter Børges værksted og arbejdet med bilen, bliver man pludselig opmærksom på, at man har hørt "Konen og pandekagerne" en del gange. Selvom der er lukket af med forhæng til rummet med "Territorielle udsagn", går det pludselig op for en, at man har registreret lydsporet fra denne fortælling hele tiden. "Konen og pandekagerne" varer ca. 20. min. "Territorielle udsagn" varer over 50 minutter. Ganske vist hører man ikke lydsporet, mens man lytter til "Life and Story", men det går op for én, at man har hørt fortællingen flere gange og er begyndt at få det præcis som hovedpersonen, "konen", nu gider vi altså ikke høre mere om de pandekager. Ikke fordi man er træt af at høre hende fortælle historien, men sådan at man lever sig ind i hendes kommentarer, der gør lidt grin med dette trivielle hverdagsdrama. Man hører hende imitere tegneseriestemmen og forstår hende så inderligt. Netop, vi kan ikke blive ved med de pandekager. Forskellen i den tid de enkelte opstillinger varer, skaber altså denne ekstra effekt, der desuden gør at man føler sig fortrolig med "konen", yes, det forstår jeg altså godt. "Fucking pandekager" er hendes sidste kommentar til kameraet.

Hos Børge er bilen ved at tage form. Der panoreres hen over selve værkstedet, der af næsten samme årgang som mændene eller Dodgen. Fortællingen ligger også i selve rummet med dens gamle effekter og indretning. Børge og kammerater fortæller ikke så meget; fortællingen bygges op via arbejdet og man forstår passionen, når Dodgen er færdig og et nærbillede af udstødningsrøret ledsages af motorens potente dunken.

En lille fortælling i et aflukket værksted, en fortælling bygget op over handlinger og ikke ord.

Chicken con Carlo

Udstillingens sidste rum – afhængig af hvilken rute man vælger – er helt forskellig fra de øvrige, idet der ikke er tale om en videosekvens, der varer en bestemt tid, ikke følger fortællingens fremstilling med en begyndelse, en midte og en afslutning. Men alligevel er det en fortælling om "Chicken con Carlo", der leger med ordene og

billederne.

Den er monteret i et rum adskilt med en væg fra udstillingens centrale rum, således at man stadigvæk hører "Konen med pandekagerne" som et velkendt element, gentagelsens beroligende virkning, det redundante i baggrunden.

Der er opstillet 7 videoskærme i en sideordnet række og også her er gentagelsen væsentlig. "Chicken" refererer allerførst til fremstillingen af en kylling, en hjemmelavet kylling. Man ser hænder rulle et par gamle håndklæder op, der dernæst vrides således at de helt perfekt imiterer en ovnklar kylling uden hovede. Kyllingen smækkes i en form, der ekspederes hen af et bord på den yderste skærm til venstre. På den yderste skærm til højre ser man formen med kyllingen blive ekspederet ud over kanten på bordet i en rytmisk sekvens understreget af et lydspor, der ligger mellem diskotekets rytme og fabrikens lydbillede. Da fabrikationen af den "hjemmelavede kylling" går ganske stærkt og samtidig foregår i en regelmæssig rytme, opleves det som et samleband. På en anden skærm ser man ind i mellem to personer danse, med primær fokus på en kvinde, der har anbragt det udfoldede håndklæde mellem benene,

således at hun trækker det frem og tilbage rytmisk som en slags masturbation. Man ser kun kroppen, og associerer naturligt nok til en hovedløs "chick", en ovnklar kylling parat til Carlo?

Eller er det en ironisk kommentar til de syv tusinde hjemmelavede kyllinger, hun har serveret for Carlo i årenes løb, er det en ironisk kommentar til Leif og hans "fucking pandekager"?

Det vides ikke og heri består også udstillingens styrke. Tilsyneladende dokumentation af hverdagslivets fortællinger, og så alligevel?

Samspillet mellem de enkelte rum og den tid, de hver især varer, skaber en effekt af gentagelse, men også forandring. Man fortæller den samme historie flere gange og opdager, at den forandrer sig. At man selv forandres. Man holder et kamera op som et spejl og det viser sig, at kameraet ikke er et spejl; det repræsenterer blikket på en selv, den man tror man er, den man tror, de andre vil have man er, og forskellen afspejles i fortællingens foranderlighed.